

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **M. I.**, zastoupená JUDr. Irenou Strakovou, advokátkou, se sídlem Praha 1, Žitná 45, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 2. 2005, č. j. 9 Az 40/2004 - 22, a o návrhu žalobkyně na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 2. 2005, č. j. 9 Az 40/2004 - 22, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 10. 5. 2004, č. j. OAM-2089/VL-07-SE01-2003, rozhodl žalovaný tak, že azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje, a že se na cizínku nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Citované rozhodnutí napadla žalobkyně v celém rozsahu žalobou pro jeho nezákonnost způsobenou tím, že správní orgán nezjistil přesně a úplně stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (dále jen „správní řád“); důkazy, které si správní orgán opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, došlo opětovně k porušení ustanovení § 32 odst. 1 a dále § 34 odst. 1 správního řádu, nemohl tedy správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebuje zodpovědět; správní orgán zhodnotil provedené důkazy nesprávně a bez jejich vzájemné souvislosti, čímž porušil § 34 odst. 5 správního řádu. Žalobkyně dále sdělila, že další důvody uvede, až se seznámí s celým obsahem spisového

materiálu. Domáhala se, aby soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil. Současně požádala o ustanovení obhájce.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 22. 2. 2005, č. j. 9 Az 40/2004 - 22, žalobu proti naříkanému rozhodnutí žalovaného zamítl. Současně zamítl návrh na ustanovení zástupce žalobkyni a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění svého rozsudku soud konstatoval, že žalobkyni zástupce neustanovil, protože shledal, že není splněna podmínka potřebnosti ochrany práv žalobkyně, když ze spisového materiálu je patrné, že žádost o azyl podala až poté, kdy bylo rozhodnuto o jejím správním vyhoštění, a když žalobkyně sama uvedla, že se dorozumí v českém jazyce. K rozsudečnému výroku, jímž byla žaloba zamítnuta, pak soud uvedl, že vycházejí z toho, že žalobkyně v zákonné lhůtě pro podání žaloby neuvedla konkrétní žalobní námítky a že jí nebyl ustanoven zástupce, věc posoudil v obecné rovině. Z výpovědi žalobkyně nevyplývalo, ani jiným způsobem nebylo v řízení prokázáno, že by žalobkyně byla v zemi původu pronásledována pro uplatňování politických práv a svobod, ani že by měla odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalobkyně před správním orgánem pouze uvedla, že má problémy s manželem, který ji týral a vyhrožoval jí zabitím, a že důvodem její žádosti o udělení azylu je snaha o legalizaci pobytu v České republice po správním vyhoštění. S žádostí o pomoc se na orgány státní moci v zemi původu vůbec neobrátila. Městský soud v Praze se ztotožnil s právním hodnocením žalovaného, když shodně s ním dovodil, že u žalobkyně nejsou dány důvody pro udělení azylu podle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu; správně žalovaný vyhodnotil i neexistenci překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu.

Proti rozsudku Městského soudu v Praze podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) včas kasační stížnost, a to podle § 103 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatelka především namítá, že Městský soud v Praze posoudil její věc v rozporu s platným právním řádem a že shledává vážná pochybení všech dosavadních orgánů v řízení o udělení azylu. Žádá o ustanovení tlumočnicka do ukrajinštiny a ustanovení bezplatného právního zástupce. Současně navrhuje přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Domáhá se zrušení napadeného rozsudku Městského soudu v Praze a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení. V doplnění kasační stížnosti, učiněném prostřednictvím zástupce z řad advokátů, kterého Městský soud v Praze stěžovatelce ustanovil k její žádosti svým usnesením ze dne 29. 6. 2005, č. j. 9 Az 40/2004 - 41, zdůraznila, že na Ukrajině se cítí důvodně ohrožena na životě, obává se újmy na zdraví. Již v minulosti byla několikrát fyzicky napadena svým manželem a nedostalo se jí žádné ochrany ze strany příslušných státních orgánů v zemi původu. V podrobnostech odkazuje na svá vyjádření ve správním řízení. Upřesňuje, že kasační stížnost podává z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti žalovaný odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatelka učinila během správního řízení. Uvádí, že v případě stěžovatelky nebyl zjištěn žádný z taxativně vymezených důvodů udělení azylu podle § 12 ani zákona o azylu, ani nebyla shledána existence překážek vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Stěžovatelka měla potíže se soukromou osobou a neobrátila se o pomoc na ukrajinské státní orgány. Jednání třetí osoby tak nelze těmto orgánům přičítat. Žalovaný navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o něm není třeba samostatně rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1 a 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů; zkoumal při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.).

Podle § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c)] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že řízení před Městským soudem v Praze bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Vyšed ze správního spisu i spisu Městského soudu v Praze zjistil Nejvyšší správní soud, že rozhodnutí žalovaného bylo stěžovatelce doručeno dne 14. 6. 2004, přičemž podle tehdy i nyní platné právní úpravy bylo možno proti rozhodnutí žalovaného ve věci mezinárodní ochrany (dříve: azylu) žalobu podat ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí (§ 32 odst. 1 zákona o azylu). V žalobě ze dne 22. 6. 2004 (městskému soudu podána osobně dne 23. 6. 2004) stěžovatelka konstatuje: „Současně žádám, aby mi soud ustanovil zástupce.“. O této žádosti však Městský soud v Praze nerozhodl dříve než 22. 2. 2005 v napadeném rozsudku vedle věci samé, což odůvodnil, jak shora uvedeno.

Podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Svým postupem Městský soud v Praze toto právo stěžovatelce odepřel. Nikoli však tím, že rozhodl o tom, že se jí zástupce pro řízení o žalobě neustanovuje, ale tím, že tak rozhodl až v rozsudku spolu s věcí samou. Tím stěžovatelce znemožnil v případě negativního rozhodnutí o ustanovení zástupce zvolit si zástupce pro řízení o žalobě cestou plné moci a znemožnil jí případně doplňovat žalobu či činit jiné návrhy prostřednictvím osoby schopné kvalifikovaně hájit její zájmy. Právo na právní pomoc totiž neimplikuje toliko právo na – při splnění zákonem stanovených podmínek – ustanovení bezplatného zástupce, ale také povinnost soudu umožnit i zastoupení na základě plné moci. K tomu Nejvyšší správní

soud připomíná ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s., podle něhož požádá-li navrhovatel o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení. Městský soud tedy rozhodl o žalobě v okamžiku, kdy ještě neuplynula lhůta pro podání žaloby, tedy ani pro její případné rozšíření (srov. § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s.). Svým postupem tak městský soud porušil i stěžovatelčino právo na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (vyhlášena pod č. 209/1992 Sb.), použitelné podle čl. 10 Ústavy České republiky, když jí znemožnil domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a upřel jí právo na to, aby její záležitost byla spravedlivě projednána nezávislým a nestranným soudem.

Nejvyšší správní soud proto rozhodnutí Městského soudu v Praze podle § 110 odst. 1 s. ř. s., za použití § 109 odst. 3 s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm městský soud rozhodne vázán následujícím právním názorem (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Bude předně třeba, aby Městský soud v Praze samostatně rozhodl o ustanovení zástupce stěžovatelky. V případě, že stěžovatelce zástupce neustanoví, bude nutné, aby jí ponechal přiměřenou lhůtu k tomu, aby si případně sama mohla cestou plné moci zvolit zástupce, který bude v řízení o žalobě náležitě hájit její zájmy. Dále bude nezbytné umožnit ať již ustanovenému či zplnomocněnému zástupci stěžovatelky, popřípadě stěžovatelce samotné v přiměřené lhůtě žalobu doplnit, popřípadě – shledá-li to městský soud k meritornímu projednání žaloby potřebným – k doplnění žaloby vyzvat. Teprve poté bude možno o podané žalobě rozhodnout meritorně, popřípadě – shledá-li pro to městský soud důvody – žalobu odmítnout.

Námitkami uplatněnými v kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť dospěl-li k závěru, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (§ 109 odst. 3 část věty za středníkem s. ř. s.), není možné usuzovat na důvodnost či nedůvodnost námitek ve vztahu k takovému rozhodnutí, jestliže výsledkem bezvadného procesu by mohlo být rozhodnutí jiné.

V novém rozhodnutí městský soud rozhodne rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. února 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu